

– зміст ПНП повинен відповідати змісту і сучасному стану природничих наук. Основою відбору змісту природничо-наукової підготовки мають бути знання фундаментальних природничих наук, які формують цілісне уявлення про науку, її досягнення і перспективи розвитку, уміння орієнтуватися в складному потоці інформації, робити світоглядні висновки, необхідні майбутньому екологу. У зміст природничо-наукових дисципліни потрібно включати основні концептуальні положення природничих наук, які дають цілісне уявлення про світ і забезпечують формування природничо-наукової картини світу;

– зміст ПНП повинен відбиратися у відповідності методологічними і дидактичними принципами. Врахування методологічних принципів дає можливість реалізувати світоглядний потенціал природничих наук, допомагає людині усвідомити взаємозв'язок і взаємообумовленість усіх процесів і явищ світу, зрозуміти, яке місце займає людина в цій системі взаємозв'язків. Дидактичні принципи забезпечують наукову і практичну значущість відібраного матеріалу, послідовність його розгляду відповідно до логіки навчання і розвитку особистості, врахування можливості його засвоєння студентами при наявності обмежень за часом навчання й умовами реалізації освітнього процесу тощо;

– зміст ПНП повинен мати професійно спрямований характер. Критерій передбачає відбір змісту з врахуванням принципів професійного навчання. У зміст природничо-наукових дисциплін повинен включатися навчальний матеріал, що демонструє значення природничих знань у розв'язанні глобальних екологічних проблем сучасності, важливість природничо-наукових знань для оволодіння фахом, сприяє розвитку особистісних якостей, важливих для майбутнього еколога;

– зміст ПНП повинен представляти собою сукупність взаємопов'язаних одиниць елементів змісту. Такими одиницями змісту можуть бути навчальна дисципліна, розділ, тема. Одиницею змісту природничо-наукової підготовки майбутніх екологів ми вважаємо модуль, який є цілісним, логічно завершеним початковим елементом;

– зміст ПНО повинен відповідати часу, що відведений на його вивчення. Критерій передбачає, що навчальний матеріал, який не має принципового значення для розуміння закономірностей природничих наук і потребує простого механічного запам'ятовування, не включається у зміст природничо-наукових дисциплін.

Таким чином, проектування змісту природничо-наукової підготовки майбутніх екологів вимагає переоцінки принципів і критеріїв відбору змісту освіти відповідно вимог до постіндустріального суспільства та сучасних тенденцій розвитку професійної освіти.

Література

1. Алиева Н.З. Постнеклассическое естественнонаучное образование: концептуальные и философские основания : монография / Н.З. Алиева. – М. : Издательство «Академия естествознания», 2008. – 512 с. – Режим доступа к ресурсу: <http://www.monographies.ru/7>.

2. Пометун О.І. Умови реалізації компетентнісного підходу в навчальному процесі / О.І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 64-70 с.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГА ПРИРОДНИХ ДИСЦИПЛІН ПОЛТАВЩИНИ ЧЕРЕЗ ЖУРНАЛ «ІМІДЖ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА»

*Н.І. Білик
Полтава, Україна*

Ускладнення завдань освіти надає особливій значущості проблемі вивчення ролі іміджу як одного з професійно важливих якостей сучасного педагога. У зв'язку з цим актуалізується роль нової галузі теоретичного і прикладного знання, якою є іміджологія. Багато науковців у своїх дослідженнях розглядали питання формування професійного іміджу педагога, а саме: особливості становлення «Я-концепції» особистості (Р. Бернс, А. Маслоу, К. Роджерс); концептуальні засади та практичний інструментарій іміджології (П. Берд, Л. Браун, Ф. Джефкінс та ін.); сутність професійного іміджу фахівця та особливості його ефективної самопрезентації (І. Альохіна, М. Вудкок та ін.); формування педагогічного іміджу та «професійного образу Я» майбутнього педагога (І. Володарська, Н. Гузій, А. Морозов та ін.); закономірності становлення педагогічної майстерності освітянських кадрів (І. Зязюн, В. Сухомлинський та ін.).

Зазначимо, що першим іміджевим освітянським журналом в Україні став Полтавський обласний науково-практичний освітньо-популярний журнал «Імідж сучасного педагога», який вийшов у світ 1 червня 1999 року і був присвячений 1100-й річниці Полтавської губернії.

Провідною метою тепер Всеукраїнського науково-практичного освітньо-популярного журналу «Імідж сучасного педагога» є інформаційна, професійна й особистісна підтримка кожного українського педагога як учителя, лідера та просто людини, яка небайдужа до створення професійного іміджу, розвитку свого інноваційного потенціалу через публікації.

Підкреслимо, що на сучасному рівні розвитку цивілізації особливу роль відіграє інноваційний

потенціал суспільства, що потребує людей, здатних системно й конструктивно мислити, швидко знаходити потрібну інформацію, приймати адекватні рішення, створювати принципово нові ідеї в різних галузях знання. А це у свою чергу формує соціальне замовлення на нові підходи в системі освіти, нове педагогічне мислення, нове ставлення педагога до своєї діяльності, результатом якої має бути виховання «інноваційної людини» [2].

Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки [4] теж розглядає інноваційну діяльність і необхідні заходи щодо її розвитку з позицій наступних основних пріоритетів:

- адаптація інноваційної системи України до умов глобалізації та підвищення її конкурентоспроможності;
- переорієнтація системи продукування інновацій на ринковий попит і споживача;
- створення привабливих умов для творців інновацій, стимулювання інноваційної активності підприємництва;
- системний підхід в управлінні інноваційним розвитком, інформатизація суспільства.

Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського своєю діяльністю сприяє приведенню професійної компетентності педагогічних працівників у відповідність до вимог модернізації освіти, а також розвитку їхнього інноваційного потенціалу, педагогічної майстерності, підвищенню інтелектуального й загальнокультурного рівня. Підтвердженням вищезазначеного є Всеукраїнський науково-практичний освітньо-популярний журнал «Імідж сучасного педагога». Ми можемо спостерігати, як формується імідж науковця (від аспіранта – до доктора наук), розвивається інноваційний потенціал педагогічних працівників України через їхні публікації у журналі.

До складу редколегії журналу входить 13 д. пед. наук (М. Гриньова, О. Гнізділова, Т. Іванова, В. Ільченко, Г. Єльнікова, М. Лещенко, В. І. Лозова, В. Стрельников, Л. Кравченко, О. Федій, Л. Хомич, Н. Шиян, В. Шпак), 1 – докт. філол. наук (М. І. Степаненко), 5 к. пед. наук, 1 к. псих. наук, 3 іноземних науковця (Л.М. Волошина – докт. пед. наук, 1 – докт. габілітований, 1 – доктор ад'юнкта), О.М. Петренко, директор ТОВ «АСМІ».

Редколегія журналу «Імідж сучасного педагога» дотримується принципу, що як практика не можлива без доброї теорії, так і теорія не має цінності, якщо вона не допомагає розв'язувати проблеми реального освітнянського життя країни, що, в свою чергу, стимулює продуктивну діяльність педагога, а також є дієвим засобом його духовного збагачення та допомагає викликати і підтримати інтерес до пізнання світу дітей, яких він навчає [1; 3].

У редколегії журналу завжди викликають інтерес статті, що присвячені проблемам іміджу педагога, серед яких: «Формування іміджу навчального закладу як інноваційна діяльність ліцею» (Н. Кнорр); «Імідж педагога ліцею» (Е. Громова); «Іміджеві та самоактуалізуючі характеристики професійної діяльності педагога» (С. Архипова, І. Ніколаеску); «Методичні засади розроблення власного іміджу як важливої складової формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя музики» (С. Іванова); «Імідж педагога – вимога часу» (Н. Нагорна, А. Стирїна); «Візуальний імідж педагога як засіб самопрезентації» (Т. Довга); «Імідж як складова професійної компетентності лідера в освіті» (І. Бойко); «Мовний імідж сучасного фахівця» (Т. Ісаєнко).

За 15 років свого існування журнал уже завоював авторитет і довіру читачів, він здійснює такі види діяльності: освітню (включає навчальну, виховну, науково-методичну, методичну діяльність); педагогічну (підвищення рівня педагогічної майстерності освітян); педагогічно-публіцистичну (публікації різного психолого-педагогічного спрямування); науково-педагогічну (публікації наукових статей); соціально-педагогічну (конкурси, проекти тощо); просвітницьку (підтримка та допомога молодим науковцям, вчителям, учням і ін.); видавничу (друкування матеріалів про теоретичні та практичні здобутки в галузі педагогічної науки як в Україні, так і в інших країнах світу); інноваційну (введення новітніх підходів до видання педагогічного журналу).

За цей період видано 139 номерів журналу, що становить 1086,9 ум.-друк. арк. (рис.1):

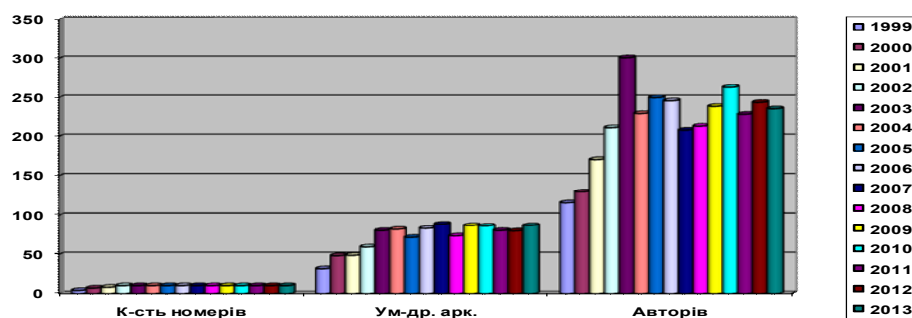

Рис. 1. Кількісні показники журналу «Імідж сучасного педагога» (за 1999–2013 рр.)

Завдяки актуальній інформації педагогічної науки, вираженій позиції редколегії журнал «Імідж сучасного педагога» об'єднав освітян України, близького й далекого зарубіжжя. Серед 97 публікацій зарубіжних авторів є з: Росії – 41, Білорусії – 24, Польщі – 8, Німеччини – 5, США – 4, Угорщини – 3, Австралійського Союзу, Вірменії, Бельгії – по 2, Італії, Ізраїлю, Молдови, Чехії, Словенії, Швеції – по 1. Зокрема, це публікації таких зарубіжних докторів педагогічних наук: О. Левіна, Б. Мухацької (Польща), Е. Лоуренські (Угорщина), Л. Посцан (Молдова), Л. Гриценко, А. Фролова (Росія) та ін.

Напрямок «Інноваційні технології в освіті як чинник підвищення кваліфікації вчителів» у журналі представлений такими спецвипусками: №7–8, 2007 – «Лідерство в освіті»; №7–8, 2008 – «Проектування освітніх систем»; №5, 2010 «Управління інноваційними процесами»; №5, 2011 – «ІКТ-компетентність педагога»; № 5, 2013 – «Іншомовна комунікація у контексті сучасної освіти»; №8–9, 2013 – «Новаторський рух у післядипломній педагогічній освіті України» тощо.

Спільно з педагогічними працівниками кафедр ВНЗ III–IV рівнів акредитації (Полтавським національним педагогічним університетом імені В.Г. Короленка, Полтавським національним технічним університетом імені Юрія Кондратюка, ДВНЗ «Університет менеджмент освіти» НАПН України, КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» та «Херсонська академія неперервної освіти», Педагогічним інститутом Київського університету імені Бориса Грінченка, а також з Кіровоградським, Сумським обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти тощо) видано 27 тематичних спецвипусків журналу [1].

Про популярність журналу «Імідж сучасного педагога» засвідчує база даних Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, де говориться про його використання: віртуальна бібліографічна довідка – 4; тематичний Інтернет-навігатор – 134; наукова електронна бібліотека – 5; автореферати дисертацій – 100; реферативна база даних – 2; електронний каталог НБУВ – 4.

Імідж – своєрідний людський інструментарій, що допомагає вибудовувати стосунки з тими, хто тебе оточує. Отже, імідж журналу «Імідж сучасного педагога» визначається і іміджем педагогів, які друкуються в нім. За 15 років у ІСП мають публікації 3286 авторів (див. рис. 1), серед яких знаходимо публікації знаних докторів педагогічних наук І. Зязюна, В. Олійника, О. Савченко, Л. Даниленко, А. Самодріна, Л. Лукьянкової, В. Рашковської, Л. Сергєєвої, А. Степанюк, Г. Тарасенко, Є. Хрикова, В. Тюріної, І. Трубавіної, Л. Зеленської, Є. Чернишової, Я. Кодлюка, Н. Кудикіної та багатьох інших.

Редколегія журналу підтримує учасників різноманітних заходів, зокрема міжнародних науково-практичних конференцій: «Підготовка вчителя-інноватора в регіональній системі підвищення кваліфікації» (2010, Суми); «Актуальні тенденції освіти дорослих у сучасному вимірі» (2010, Полтава); «Образование взрослых: история, современность, перспективы развития» (Минск, 2011); «Самоосвіта та розвиток емоційного інтелекту як фактор удосконалення педагогічної майстерності вчителя» (Миргород, 2012) тощо; Всеукраїнських Червневих методичних студій «Інноваційні підходи до організації науково-методичної роботи з педагогічними працівниками в новому навчальному році» (Рівне, 2012–2013); Всеукраїнського круглого столу «Проектування процесу навчання педагогічних працівників з андрагогічних позицій Регіональної школи новаторства» (Полтава, 2013), а також є постійним учасником Карішинських читань Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Приємно відзначити суттєву допомогу нинішнього ювіляра – *Всеукраїнського науково-практичного освітньо-популярного журналу «Імідж сучасного педагога»*, який здійснював науково-методичне забезпечення педагогів природничих дисциплін Полтавщини. Протягом 1999–2013 рр. було видано 21 номер за такою тематикою:

Рік	№	Тематика випусків
1999	2.	«Екологічне виховання»
2000	7.	«Екологічна освіта та виховання в Україні»
2001	1.	«Екологічна та біологічна освіта»
2001	2.	«Трудове навчання»
2002	2.	«Освітня програма «Довкілля»
2002	3.	«Інтегральна педагогічна технологія»
2002	8–9.	«Від ОБЖ до БЖД»
2003	4.	«Цілісність знань, природовідповідність освіти, особистісно орієнтоване навчання»
2003	5–6.	«Стратегія ноосферної освіти»
2004	7.	«Ідеї В. Вернадського і еколого-економічна освіта»
2005	3–4.*	«Ідеї інтеграції в освіті»
2008	5–9.	«Науково-методичне забезпечення освітньої галузі»
2009	4.	«Інтеграція природничонаукових знань»
2011	7.	«Виховання здорового способу життя»

2012	1	«Рух я до власного здоров'я»
2013	3.	«Фізичне виховання студентської молоді»
2013	6.	«Хімічна наука і освіта»

Отже, головне завдання журналу «Імідж сучасного педагога» широко інформувати освітянську громадськість про здобутки науки і передового педагогічного досвіду, про надбання вітчизняної та світової педагогічної науки та практики; висвітлювати інноваційні підходи до теорії навчання та виховання; допомагати керівникам шкіл, методичних об'єднань, творчих груп тощо з проблем управління школою, підвищення ефективності її роботи; вирішувати проблему активного використання і розвитку багатого фонду напрацьованих наукою і практикою інноваційних ідей, технологій управління, навчання та виховання; сприяти розвитку інноваційного потенціалу педагогів України.

Подальші перспективи організації діяльності ІСП – це співпраця з видавничою системою Open Journal Systems (OJS). Після завершення тестування системи сайт ІСП буде відкрито для користувачів.

Література

1. Білик Н. І. Діяльність журналу «Імідж сучасного педагога» у контексті міжнародної співтворчості освітніх закладів післядипломної освіти / Н.І. Білик // Міжнародна діяльність як складова розвитку навчальних закладів системи ППО: матеріали Міжнародної Інтернет-конференції ДВНЗ УМО НАПН України. – 21.11.2013. – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/konferencz-ta-semnari3>
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Діяльність періодичних видань ПОІППО з розвитку освітнього простору області у 2010–2012 рр. Аналітичні матеріали для вченої ради ПОІППО / Білик Н.І., Кіптілий І.О., Корольок С.В., Пашко Л.Ф. / за ред. С.Ф.Клепка (е-книга) – Полтава : ПОІППО, 2013. – 52 с. – Режим доступу: http://poippo.pl.ua/images/FILES/nml/drukov_produk_POIPPOPDF/Periodychni_vydannya_POIPPO-24-05-2013%28poippo.pl.ua%29.pdf
4. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів (проект) [Інтернет-ресурс]. – Режим доступу: www.pir.dp.ua/uploads/StrategizInnovRazvitiyaUkr

ГУМАНІЗАЦІЯ ВІДНОСИН ВЧИТЕЛЯ З УЧНЯМИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

О.О. Біляковська
Львів, Україна

Сьогодення вимагає від школи виховання творчої особистості, здатної самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати нестандартні рішення. Все це потребує якісно нового підходу до організації навчально-виховного процесу, побудови його на засадах гуманізації, паритетності, орієнтації на розвиток творчих здібностей школяра.

Учитель математики повинен не лише досконало знати предмет, але й уміти зацікавити предметом свої вихованців, мати «ключ» до їхньої свідомості та сердець. «Важко переоцінити роль особистості вчителя, його духовного обличчя в пробудженні і розвитку здібностей, нахилів, талантів учня. Якщо в педагогічному колективі є талановитий, закоханий у свою справу викладач математики, – пише В. Сухомлинський, – серед учнів обов'язково виявляються здібні й талановиті математики. Немає хорошого вчителя математики – немає і талановитих учнів. Учитель – це перше світло інтелектуального життя» [1, с. 256].

Одним із найперспективніших шляхів виховання активних, творчих, ініціативних, небайдужих до предмету учнів є впровадження активних форм і методів навчання, серед яких провідне місце займає *метод проектів*. Метод проектів є одним із засобів перетворення школи навчання в школу життя, оволодіння учнями навичками планування власної діяльності, навичками вибору засобів та шляхів її здійснення, формування та актуалізації життєвого досвіду учнів. Діяльність над проектом допомагає учням включитися в активну соціальну дію, подолати суб'єктно-об'єктну педагогічну парадигму. *Навчальний проект* – послідовність взаємопов'язаних дій учнів, які виконуються впродовж встановленого обмеженого проміжку часу, що передбачає активну діяльність кожного учасника як складової спільної роботи, в результаті якої досягається певна мета та розв'язуються проблеми.

Застосування учителем методу проектів пов'язане з прагненням розв'язати головні проблеми уроку, зокрема: проблему, що зумовлена колективним способом організації навчання й індивідуальним характером сприймання, інтелектуальної діяльності, емоційного реагування та розвитку учня; проблему, пов'язану з ефективною організацією прямого та зворотного зв'язку між учителем та учнями. Її сутність полягає в тому, що прямий зв'язок (учитель – учень) є постійним, а зворотний (учень – учитель) – не завжди є постійний, а в більшості випадків епізодичний; проблему, що виникає внаслідок протиріччя між вербальним характером навчання, під час якого учні слухають, читають, спостерігають, розв'язують задачі, і завданнями різнобічного розвитку школярів; проблему, пов'язану з реальним обсягом конкретного навчального матеріалу, який необхідно засвоїти в межах програми, часом, необхідним для його вивчення, та тривалістю уроку [2, с. 5].